

Hoofdstuk 5

De verzegelde boekrol (5:1-5)

“En ik zag op de rechterhand van Hem die op de troon zat een boek, van binnen en van achteren beschreven, met zeven zegels verzegeld. En ik zag een sterke engel, die met luider stem uitriep: Wie is waard het boek te openen en zijn zegels te verbreken? En niemand in de hemel, noch op de aarde, noch onder de aarde, kon het boek openen of het bezien. En ik weende zeer, omdat niemand waard bevonden was het boek te openen of het te bezien. En één van de oudsten zei tot mij: Ween niet, zie, de leeuw uit de stam van Juda, de wortel van David, heeft overwonnen om het boek en zijn zeven zegels te openen”

Vers 1

En ik zag op de rechterhand van Hem die op de troon zat een boek. Wat Johannes “op” de rechterhand van God zag was geen boek zoals wij dat kennen. Het Griekse woord *biblion* komt buiten het boek Openbaring in de Schrift op vijf plaatsen voor. Het gaat om de volgende:

*“Zij zeiden tot Hem: Waarom heeft Mozes dan geboden een **scheidbrief** te geven en haar te verstoten?”* (Mattheüs 19:7, Markus 10:4)

*“En het **boek** van de profeet Jesaja werd Hem gegeven; en toen Hij het boek had ontrolt, vond Hij de plaats waar geschreven stond: De Geest van de Heer is op Mij, doordat Hij mij heeft gezalfd....”* (Lukas 4:17-18)

*“En nadat Hij het **boek** had opgerold en aan de dienaar teruggegeven, ging Hij zitten”* (Lukas 4:20)

*“Want toen door Mozes naar de wet elk gebod tot het hele volk gesproken was, nam hij het bloed van de kalveren en de bokken met water en scharlaken wol en hysop en besprenkelde zowel het **boek** zelf als het hele volk...”* (Hebreeën 9:19, vgl. Exodus 24:3-8)

Hetzelfde woord dat in Openbaring 5:1 met “boek” is weergegeven, is in de evangeliën als “scheidbrief” vertaald! En zo’n *biblion* “sla je niet open” of “klap je dicht” zoals wij met een boek doen, maar je “ontrolt” het (Lukas 4:17) of “rolt het op” (Lukas 4:20). Een *biblion* heeft dezelfde vorm als een wetsrol uit de synagoge, die weer een kopie is van het “boek des verbonds” dat Mozes schreef in de woestijn (Exodus 24:7).

Wat Johannes “op” de hand van de Ene zag, d.w.z. op de palm van zijn geopende hand zag liggen, was een rol. Wellicht een rol van klein formaat, want het woord *biblion* is een verkleinwoord van *biblos*. De rol lag “op de rechter”, de hand die in de Schrift met kracht wordt verbonden (Mattheüs 26:64, Markus 14:62, Lukas 22:69). In de oorspronkelijke tekst van het boek Openbaring ontbreekt het woord “hand”. Uit het tekstverband blijkt dat de hand is bedoeld (vgl. 5:7).

De inhoud van sommige boekrollen moest telkens opnieuw worden gelezen. Met de wetsrollen in de synagoge was dit bijvoorbeeld het geval. Maar boekrollen konden ook “formulieren” zijn die aan een bepaalde handeling rechtsgeldigheid verschafden. Een scheidbrief was niet bedoeld om bij meerdere gelegenheden te worden gelezen, maar op het moment dat een dergelijke brief werd overhandigd was een huwelijk formeel ontbonden.

De rol uit Johannes’ visioen is – gezien het vervolg van zijn verslag – bedoeld om Gods slaven op de komende dag des HEREN (Johannes inclus) te tonen wat dan spoedig zal gaan gebeuren om het rijk van de Messias op aarde te kunnen vestigen. Telkens wanneer het Lam een zegel verbreekt kan de rol een stukje verder worden afgerold, en vinden er in de hemel en op aarde belangrijke gebeurtenissen plaats. De rol is “de openbaring die God de Messias heeft gegeven” (vgl. Openbaring 1:1).

Van binnen en van achteren beschreven. We zouden verwachten: “van binnen en van buiten”, of: “van voren en van achteren”, maar in het Grieks staat echt: “van binnen en van achteren”. Bij een boekrol staat de tekst normaliter op de binnenzijde. “Van achteren” heeft betrekking op de achterzijde van het geopende document. Wanneer de rol opgerold is, blijft een deel van die achterzijde aan de buitenkant zichtbaar.

De Bijbel spreekt op twee plaatsen over een document dat aan beide zijden was beschreven. Het “getuigenis” dat Mozes mocht doorgeven, de schriftelijke kopie van de tien woorden van het verbond dat God met Israël had gesloten, was vastgelegd op tabletten van steen die aan beide zijden waren beschreven (Exodus 32:15-16). Het woord dat de profeet Ezechiël in opdracht van God tot Israël moest spreken was vastgelegd op een boekrol die van voren en van achteren was beschreven (Ezechiël 2:9-3:3).

Of met de rol die Johannes zag hetzelfde het geval was is omstreden. Omdat de oorspronkelijke Griekse handschriften geen leestekens bevatten, kunnen Johannes’ woorden op verschillende manieren worden weergegeven. Men zou in het Nederlands kunnen schrijven:

“En ik zag op de rechterhand van Hem die op de troon zat een boekrol, beschreven van binnen en van achteren, verzegeld met zeven zegels”

Maar men kan met evenveel recht vertalen:

“En ik zag op de rechterhand van Hem die op de troon zat een boekrol, beschreven van binnen, en van achteren verzegeld met zeven zegels”

Het enige verschil tussen beide versies is de plaatsing van de komma. Volgens de eerste lezing was de rol aan beide zijden beschreven. Volgens de tweede lezing bevond de tekst zich aan de binnenkant (of voorkant) terwijl de zegels aan de buitenkant (of achterkant) waren aangebracht. Uit het vervolg van het verhaal blijkt dat de tweede lezing van Openbaring 5:1 het meest waarschijnlijk is. Niemand kon de boekrol inzien zolang de zegels nog niet waren verbroken; de tekst was voor onbevoegden ontoegankelijk (5:3). Vermoedelijk stond de tekst dus aan de binnenzijde van de rol terwijl de zegels aan de buitenkant waren aangebracht.

Met zeven zegels verzegeld. De boekrol die Johannes zag heeft betrekking op een erfgoed. In vers 10 wordt het “lossen” of “loskopen” van dat erfgoed door het Lam vermeld. De achtergrond van de verzegelde boekrol is beschreven in de profetie van Jeremia. Toen de stad Jeruzalem door het Babylonische leger was omsingeld en de val van de stad nabij was, kwam Hanameël, een neef van Jeremia, de zoon van zijn oom Sallum, naar de profeet toe met het verzoek om zijn akker in Anatoth te kopen. Een daad die gerekend naar menselijke maatstaven onzinnig was. De totale ondergang van de Joodse natie stond immers voor de deur en het was volstrekt onmogelijk om de akker in gebruik te nemen. Toch kocht Jeremia het stuk grond, omdat hij beseftte dat het een handeling met symbolische betekenis was waardoor de HERE tot het volk wilde spreken (Jeremia 32). Omdat de akker nog lang niet kon worden gebruikt, verliep de koop als volgt:

*“Dus schreef ik een koopbrief, zette mijn **zegel** erop, liet die door getuigen bekrachtigen en woog het geld op een weegschaal af. Daarna nam ik de koopbrief, **zowel die, die verzegeld was naar het voorschrift en de wettelijke bepalingen**, als de open brief, en gaf de koopbrief aan Baruch, de zoon van Neria, de zoon van Machseja, in tegenwoordigheid van Hanameël, de zoon van mijn oom, de getuigen die de koopbrief ondertekend hadden, en al de Judeeërs die zich in de gevangenschap bevonden. Toen gaf ik Baruch in hun tegenwoordigheid deze opdracht: Zo zegt de HERE der heerscharen, de God van Israël: Neem deze brieven, deze koopbrief, **zowel de verzegelde** als deze open brief, en leg ze in een aarden vat, opdat zij lange tijd bewaard blijven; want zo zegt de HERE der heerscharen, de God van Israël: Er zullen weer huizen, akkers en wijngaarden gekocht worden in Israël” (Jeremia 32:10-15)*

Bij de rol die Johannes op de rechterhand van de Ene zag liggen kunnen we gezien het vervolg van het verhaal aan zo’n verzegelde koopbrief (of lossersakte) denken. De koopprijs is betaald, en de transactie is schriftelijk vastgelegd. Maar de overdracht van de gekochte goederen of personen heeft nog niet plaatsgevonden.

Dat zal pas gebeuren wanneer de wettige eigenaar of diens erfgenaam voor de rechter verschijnt en het document in het bijzijn van getuigen wordt geopend. De rol die Johannes zag was met zeven zegels gesloten (zie 6:1-17, 8:1). Een buitengewoon grondige vorm van verzegeling. Geen enkele onbevoegde kon het document openen. Alleen de rechtmatige eigenaar kon de zegels verbreken en het erfgoed waarop de rol betrekking had in bezit nemen.

Van een verzegelde boekrol is er ook sprake in het boek Daniël. Daniël kreeg inzicht in de geschiedenis van het volk Israël vanaf de Babylonische ballingschap tot aan het Messiaanse rijk. Hem werd verteld dat er voorafgaand aan dat rijk “een tijd van grote benauwdheid zou zijn, zoals er niet geweest is sinds er volken bestaan, tot op die tijd toe” (Daniël 12:1). De engel die met de ziener sprak, voegde er aan toe:

“Maar in die tijd zal uw volk ontkomen: al wie in het boek beschreven wordt bevonden” (Daniël 12:1)

Sommige Israëlieten zullen de “grote benauwdheid” overleven en anderen zullen uit hun graven opstaan (Daniël 12:1-3). De engel vervolgde:

*“Maar gij, Daniël, houd de woorden verborgen, en **verzegel het boek tot de eindtijd**; velen zullen onderzoek doen, en de kennis zal vermeederen”* (Daniël 12:4)

De ziener kreeg te horen dat er na verloop van “een tijd, tijden en een halve tijd” een einde zou komen aan de “grote benauwdheid” en het “verbrijzelen van de macht van het heilige volk” (Daniël 12: 5-7). Die mededeling riep bij hem vragen op:

*“Ik nu hoorde het wel, maar begreep het niet en zeide: Mijn heer, waarop zullen deze dingen uitlopen? Doch hij zeide: Ga heen, Daniël, want deze dingen blijven verborgen en **verzegeld tot de eindtijd**”* (Daniël 12:8-9)

Maar de engel mocht toch een tikje van de sluier oplichten: Het dagelijks offer in de tempel zou eens worden gestaakt en zou worden vervangen door “een gruwel”, d.w.z. de verering van een afgod. De dienst van de levende God in Jeruzalem zou gedurende duizend tweehonderd en negentig dagen onmogelijk zijn. Wie bleef verwachten en duizend driehonderd vijfendertig dagen bereikte was gelukkig te prijzen. Want zo iemand zou zowel het herstel van de tempeldienst als de opstanding van zijn rechtvaardige volksgenoten meemaken (Daniël 12:11-13).

De inhoud van de verzegelde boekrol die Johannes in de rechterhand van God zag liggen komt overeen met de inhoud van de verzegelde boekrol uit Daniëls visioen. Dit blijkt o.a. uit het volgende:

1. De grote benauwdheid die in het boek Daniël was aangekondigd (Daniël 12:1) wordt beschreven in het boek Openbaring (7:14, 12:12).

2. De gruwel die in de tempel zal worden opgericht nadat het dagelijks offer is gestaakt (Daniël 12:11) is door Johannes gezien (13:11-15, vgl 13:7).

3. Zowel in het boek Daniël (12:7) als in de Openbaring (12:14, 13:5) wordt gezegd dat de grote benauwdheid “een tijd, tijden en een halve tijd” zal duren.

4. Aan Daniël was verteld dat de grote vorst Michaël zou opstaan om Israël te helpen (Daniël 12:1). Johannes heeft dat zien gebeuren (Openbaring 12:7).

5. Hoe Daniëls volk (d.w.z. Israël) tijdens de periode van grote benauwdheid (Daniël 12:1) zal ontkomen wordt in de Openbaring getoond (Openbaring 7:2-3, 9:4, 12:5-6, 12:14-16).

6. De opstanding van de rechtvaardige Israëlieten die Daniël mocht verwachten (Daniël 12:2) zal volgens Johannes aan het eind van de grote benauwdheid plaatsvinden (Openbaring 20:4-6).

7. Bij die gelegenheid zal er ook een einde komen aan “het verbrijzelen van de macht van het heilige volk” (Daniël 12:7). De opgestane heiligen zullen als priesterkoningen met Christus gaan regeren (Openbaring 20:4,6).

Wanneer de verzegelde boekrol wordt geopend, breekt de slotfase van Israëls verdrukking aan, de periode van grote benauwdheid die als een periode van barensweeën voorafgaat aan de geboorte van het messiaanse rijk. Er zal dan een voorgoed einde komen aan “het verbrijzelen van de macht van het heilige volk”. Na een lange periode van lijden zal Israël in de heerlijkheid van haar Messias mogen delen.

Vers 2

En ik zag een sterke engel, die met luider stem uitriep: Wie is waard het boek te openen en zijn zegels te verbreken?

Over een “sterke engel” wordt ook op andere plaatsen gesproken (10:1, 18:21), en aankondigingen, lofprijzingen of smeekbeden met luider stem klinken in het laatste Bijbelboek dikwijls (5:12, 6:10, 7:2, 7:10, 8:13, 14:7, 14:9, 14:15, 18:2). Hier houdt de “luide stem” vermoedelijk verband met het feit, dat de hele schepping de gestelde vraag moet horen (5:3). “Sterk” heeft niet alleen betrekking op de stem, maar ook op het lichaam van de boodschapper. In het achttiende hoofdstuk werpt een “sterke engel” een molensteen in de zee (18:21) en in het tiende hoofdstuk neemt zo’n engel de zee en het land in bezit (10:2). Voor “uitroepen” gebruikt Johannes het Griekse werkwoord *kerussoo*, dat “herauten” of “proclameren” betekent. In opdracht van de Koning die het al regeert vraagt de engel wie wettelijk bevoegd en daarom in staat is om de verzegelde boekrol te openen. Het Griekse

voegwoord *kai*, dat met “en” is vertaald heeft verklarende betekenis. Openen van het boek is hetzelfde als het verbreken van zijn zegels. We zouden de vraag van de engel als volgt kunnen weergeven:

“Wie is waardig de boekrol te openen, namelijk zijn zegels te verbreken?”

Zijn retorische vraag wordt in vs.9 beantwoord. Gezien de aard van de rol moet het antwoord luiden: alleen de lossers die door het betalen van de prijs het erfdeel heeft verworven is bevoegd om de zegels te verbreken. Een ander is daartoe niet in staat.

Vers 3

En niemand in de hemel, noch op de aarde, noch onder de aarde kon het boek openen of het bezien.

Uit het vervolg van het verhaal blijkt dat de boekrol (of koopakte) niet betrekking heeft op een bepaald gebied (zoals de akker in de geschiedenis van Jeremia), maar op *mensen*. Deze mensen bevinden zich als slaven in de greep van een vreemde heerser, hoewel er een koopprijs voor hen is betaald. Ze zijn het eigendom geworden van een nieuwe bezitter: God. En in plaats van slaven wil de nieuwe eigenaar van hen “koningen en priesters” maken. Vanuit een positie van diepe vernedering wil Hij hen tot grote hoogte verheffen (5:9-10).

Een Israëliet die ernstig was verarmd kon zich als slaaf verkopen om in leven te blijven. Indien niemand hem vrijkocht, bleef hij als slaaf in dienst van zijn heer tot aan het eerstvolgende jubeljaar. Een bloedverwant kon echter voor hem in de bres springen en een losprijs voor hem betalen. De hoogte van die prijs was afhankelijk van het aantal jaren dat er nog zou verlopen tot aan het jubeljaar. De lossers moest de verwachte opbrengst van zijn arbeid aan zijn heer vergoeden, waarna de heer wettelijk verplicht was om hem de vrijheid te schenken.

“Niemand in de hemel, noch op de aarde, noch onder de aarde kon de boekrol openen of inzien” want:

1. Engelen (en andere personen uit de wereld der geesten) hebben geen deel aan “vlees en bloed”. Ze zijn niet sterfelijk (Hebreeën 2:16). Ze kunnen daarom niet als “naaste bloedverwant” van menselijke slaven optreden.

2. Dieren bezitten vlees en bloed, maar geen *menselijk* vlees of *menselijk* bloed. Ze zijn niet met verstand begiftigd en ze dragen geen morele verantwoordelijkheid. Hun bloed is niet in staat om zonde weg te nemen (Hebreeën 10:4). Ook zij kunnen niet als lossers voor mensen optreden.

3. Er zijn mensen op aarde, onder de aarde (de gestorvenen) en in de hemel; Johannes was daar immers tijdens zijn visioen. Maar alle mensen bevinden zich in de greep van de zonde en de dood (Romeinen 5:12-14). Het zijn allemaal slaven, geen van hen is in staat om voor een medemens de losprijs te betalen (Psalm 49:8-10). Wie het ware leven zoekt en van zonde wil worden bevrijd, kan geen hulp verwachten van andere stervelingen.

Vers 4

En ik weende zeer, omdat niemand waard bevonden was het boek te openen of het te bezien.

Wanneer geen enkel schepsel bevoegd blijkt om de rol te openen, reageert Johannes heftig. Namens zijn medeslaven had hij al geschreven dat de Messias “ons liefheeft en ons van onze zonden verlost door zijn bloed, en ons maakt tot een koninkrijk, tot priesters voor zijn God en Vader” (1:5-6). Indien de rol niet kan worden geopend, dan komt die bevrijding nooit tot stand. Dan gaat Israël niet aan haar bestemming beantwoorden. De stammen zullen dan niet gaan weklagen want de Geest van de genade en de gebeden zal niet op hen wordt uitgestort (1:7). De doden zullen niet geoordeeld worden en wie God hebben gevreesd zullen geen loon ontvangen (vgl. 11:18). Aan het kwaad zal nooit een einde komen, en het onrecht dat er tijdens de wereldgeschiedenis is begaan zal nooit worden rechtgezet (vgl. 11:18). De tranen van de onschuldigen zullen niet worden afgewist en de dood zal het laatste woord hebben (vgl. 21:4). Zó vreselijk acht Johannes dit perspectief dat hij in huilen uitbarst en door verdriet is overmand. De toekomstvisie van elke moderne atheïst was voor de ziener een aanleiding tot diepe droefenis.

Het openen van de boekrol staat gelijk aan het claimen van het erfdeel. Het betekent dat de personen die God heeft gekocht in de “vrijheid van hun heerlijkheid” komen te staan (Romeinen 8:21). Als de boekrol geopend is, zal het rijk van God openbaar worden en zal de Messias door middel van zijn volk over de aarde gaan regeren (1:6, 5;10). Die heerschappij is niet Gods einddoel want uiteindelijk zal de hele schepping in de heerlijkheid van de “zonen” of “kinderen” van God mogen delen (Romeinen 8:19-22). Met krachten die zich tegen Gods bedoelingen verzetten zal korte metten worden gemaakt. Wie de aarde verdueren zullen worden verdorven (11:18). Zoals Egypte door plagen werd geteisterd toen Israël uit dat slavenhuis werd bevrijd.

Vers 5

En één van de oudsten zei tot mij: Ween niet, zie, de leeuw uit de stam van Juda, de wortel van David, heeft overwonnen om het boek en zijn zeven zegels te openen.

In de oorspronkelijke Griekse tekst zegt de oudste niet dat de leeuw uit Juda “heeft overwonnen” maar dat Deze “overwint”. Het moment waarop de leeuw dat doet wordt niet vermeld. We kunnen aan de gehoorzaamheid van Christus denken tot de dood aan het kruis, die werd gevolgd door zijn opstanding uit de doden en zijn verhoging tot Gods rechterhand (Filippenzen 2:8-9). Maar we mogen ook denken aan wat er zal gebeuren wanneer Hij de zegels gaat openen. Dan zal Hij werkelijk een leeuw blijken te zijn. Allen zullen voor Hem vrezen (vgl. Amos 3:8), en niemand zal tegen Hem kunnen standhouden.

“Leeuw uit de stam van Juda” is een eretitel van de Messias. Genoemde stam wordt in het boek Genesis ook met een leeuw vergeleken. De aartsvader Jakob had voordat hij stierf over Juda de volgende zegen uitgesproken:

*“Juda, ú zullen uw broeders loven, uw hand zal zijn op de nek uwer vijanden, voor u zullen uws vaders zonen zich neerbuigen. Een leeuwenwelp is Juda; na de roof zijt gij omhoog geklommen, mijn zoon; hij kromt zich, legt zich neder **als een leeuw** of als een leeuwin; wie durft hem opjagen? De scepter zal van Juda niet wijken, noch de heersersstaf tussen zijn voeten, totdat Silo komt, en hem zullen de volken gehoorzaam zijn”* (Genesis 49:8-10)

Het hele volk Israël is door Bileam, de ziener, ook met een leeuw vergeleken:

*“Men schouwt geen onheil in Jakob, en ziet geen rampspoed in Israël. De HERE, zijn God, is met hem, en gejubel over de Koning is bij hem. God, die hen uitleidde uit Egypte, is hem als de hoornen van de wilde stier, want er bestaat geen bezwering tegen Jakob, noch waarzeggerij tegen Israël. Thans worde gezegd van Jakob en van Israël wat God doet: Zie, een volk, dat als een leeuwin opstaat, en **als een leeuw** zich verheft, die zich niet neerlegt, eer hij buit gegeten en bloed van gevallen gedronken heeft”* (Numeri 23:23-24)

*“God, die hem uitleidde uit Egypte, is hem als de hoornen van de wilde stier. Volken, die zijn vijanden zijn, verslindde hij, en hun beenderen vermorzele hij en hij doorbore ze met zijn pijlen. Hij kromt zich, en legt zich neder **als een leeuw**, en als een leeuwin; wie zal hem doen opstaan? Gezegend, die u zegenen; en die u vervloeken, vervloekt!”* (Numeri 24:8-9)

Deze beloften zullen volgens de profeet Micha nog een toekomstige vervulling hebben, wanneer de beloofde Messias zijn volk zal weiden in de kracht van de HERE:

*“...het overblijfsel van Jakob zal te midden van vele volkeren zijn als de dauw van de HERE, als regenstromen op het groene kruid, dat niet wacht op de mens, noch mensenkinderen verbeidt. En het overblijfsel van Jakob zal zijn onder de natiën, te midden van vele volkeren **als een leeuw** onder de dieren des wouds, als een jonge leeuw onder de schaapskudden, die, wanneer hij er binnendringt, neerslaat en*

verscheurt, zonder dat iemand redt. Uw hand zal verheven zijn boven uw tegenstanders, en al uw vijanden zullen worden uitgeroeid” (Micha 5:6-8)

Dé leeuw uit de leeuwenstam van het leeuwenvolk kan geen ander zijn dan de Messias, de man uit Bethlehem die de scepter of heersersstaf met recht draagt, die door God wordt gezegend en wiens heerschappij resulteert in blijvende vrede (Micha 5:1-5).

Het Griekse woord *rhiza* dat met “wortel” is vertaald betekent niet alleen wortel maar ook “scheut”, “loot” of “spruit”. Elke uitloper van een wortel (ondergronds dan wel bovengronds) wordt een *rhiza* genoemd. “Wortel van David” is daarom een verwijzing naar diverse oudtestamentische profetieën:

*“En er zal een **rijsje** voortkomen uit de tronk van Isai en een **scheut** uit zijn wortelen zal vrucht dragen... de aarde zal vol zijn van kennis des HEREN, zoals de wateren de bodem der zee bedekken. En het zal te dien dage geschieden, dat de volken de **wortel** van Isai zullen zoeken, die zal staan als een banier der natiën, en zijn rustplaats zal heerlijk zijn” (Jesaja 11:1,10, vgl. Romeinen 15:12)*

*“Zie, de dagen komen, luidt het woord des HEREN, dat Ik aan David een rechtvaardige **Spruit** zal verwekken; die zal als koning regeren en verstandig handelen, die zal recht en gerechtigheid doen in het land. In zijn dagen zal Juda behouden worden en Israël veilig wonen” (Jeremia 23:5-6)*

*“Zie, de dagen komen, luidt het woord des HEREN, dat Ik het goede woord in vervulling zal doen gaan, dat Ik over het huis van Israël en het huis van Juda gesproken heb. In die dagen zal Ik aan David een **Spruit** der gerechtigheid doen ontspruiten, die naar recht en gerechtigheid in het land zal handelen. In die dagen zal Juda verlost worden en Jeruzalem veilig wonen, en zó zal men het noemen: De **HERE** onze gerechtigheid” (Jeremia 33:14-16)*

*“Voorwaar, zie, Ik zal mijn knecht, de **Spruit**, doen komen... en Ik zal op één dag de ongerechtigheid van dit land wegdoen” (Zacharia 3:8-9)*

*“Zo zegt de **HERE** der heerscharen: zie, een man, wiens naam is **Spruit**. Deze zal uit zijn plaats uitspruiten en hij zal de tempel des HEREN bouwen. Ja, hij zal de tempel des HEREN bouwen en hij zal met majesteit bekleed zijn en als heerser zitten op zijn troon; en hij zal priester zijn op zijn troon; heilzaam overleg zal er tussen hen beiden zijn” (Zacharia 6:12-13)*

Het overhandigen van de boekrol (5:6-7)

“En ik zag in het midden van de troon en van de vier levende wezens en in [het] midden van de oudsten een Lam staan als geslacht; het had zeven horens en zeven ogen, welke zijn de <zeven> geesten van God, uitgezonden over de hele aarde. En het kwam en nam [het boek] uit de rechterhand van Hem die op de troon zat”.

Johannes beschrijft de gebeurtenissen in zijn visioen op een dramatische manier. De oudste is nog maar nauwelijks uitgesproken of de ziener ziet een lam staan. Dat lam vormt het absolute middelpunt van de hemelse troonzaal. Het bevindt zich in het centrum van de (vermoedelijk halfcirkelvormige) troon en daardoor ook in het centrum van de kring van de levende wezens en de wijdere kring van de vier-en-twintig oudsten. Opmerkelijk is het feit dat de oudste een *leeuw* had aangekondigd maar dat er een *lam* verschijnt. In de oorspronkelijke Griekse tekst wordt er zelfs een verkleinwoord gebruikt (geen *aren* maar een *arnion*, dat wil zeggen: een lammetje). Een lammetje is de volslagen tegenpool van een leeuw: geen symbool van kracht maar juist een symbool van zwakheid en van hulpeloosheid, de weerloze prooi van een roofzuchtige wolf (Mattheüs 7:15) of een roofzuchtige dief (Jesaja 53:7, Johannes 10:7-10).

Met het Lam dat Johannes zag was er iets bijzonders aan de hand. Het “stond als geslacht”. Een geslacht lam kan in onze wereld niet overeind staan: het ligt op de grond en is tot niets meer in staat. Maar het geslachte lam dat Johannes zag, *stond* en heeft alle macht in hemel en op aarde. Het is een dode *geweest* maar het heeft de dood voorgoed achter zich gelaten. Het is met een onvergankelijk leven opgestaan, en is levend tot in de eeuwen der eeuwen (vgl. Openbaring 1:18, 2:8). Omdat het de losprijs heeft betaald – de prijs van zijn leven – is het de Losser die het slavenvolk dat zich aan een vreemde heer heeft verkocht kan opeisen om het aan de oorspronkelijke eigenaar (God) terug te geven. Het zwakke van God zal sterker blijken dan het rijk van de tegenstander, ja sterker dan de satan zelf.

Horens zijn in de Bijbel een symbool van kracht (Micha 4:13) en daardoor ook van koningen (Daniël 8:21). Over de “zeven ogen” van het Lam die Johannes vermeldt was al gesproken door de profeet Zacharia. In één van diens nachtgezichten werd voor de hogepriester Jozua een steen neergelegd waarop zeven ogen gegraveerd waren. Die ogen beeldden uit, dat de HEER van de hemelse machten de ongerechtigheid van het land in één dag zal wegdoen (Zacharia 3:9). Vanaf die dag zullen de Israëlieten vrede kennen en elkaar kunnen uitnodigen onder de wijnrank en de vijgenboom (Zacharia 3:10). In een later visioen had de profeet een kandelaar met zeven lampen gezien en daarbij te horen gekregen: “Die zeven lampen zijn de ogen van de HEER, die over de hele aarde rondgaan” (Zacharia 4:10).

Van de “zeven horens en de zeven ogen van het Lam” wordt in het boek Openbaring de volgende uitleg gegeven: het zijn “de zeven geesten van God, uitgezonden over de hele aarde”. De opgestane Heer is niet letterlijk een lam of een leeuw, maar een mens (1 Timotheüs 2:5). Ook heeft Hij niet letterlijk zeven horens en zeven ogen want die horens en ogen beeldden de “zeven geesten van God” uit. Maar die zeven geesten zijn wel letterlijk zeven engelen. Johannes had hen in zijn boek al een aantal malen vermeld:

“de zeven geesten die voor zijn [d.i. Gods] troon zijn” (Openbaring 1:4)

“Dit zegt Hij [de opgestane Messias] die de zeven geesten van God en de zeven sterren heeft” (Openbaring 3:1)

“zeven vurige fakkels brandden voor de troon; dit zijn de zeven geesten van God” (Openbaring 4:5)

Verderop in het boek worden ze genoemd:

“de zeven engelen die voor God staan” (Openbaring 8:2)

Die engelen blazen de zeven bazuinen en gieten de zeven schalen van Gods gramschap uit (Openbaring 8:2,6; 15:1,6; 16:1; 17:1; 21:9). De Messias kan over hen beschikken (Openbaring 3:1). Ze staan Hem bij in het vestigen van zijn koninkrijk, onder andere door de volken met rechtvaardige gerichten te treffen en het kwaad uit de wereld weg te doen. Het zijn “de engelen van het Lam”. Van hen heeft de Here Jezus ooit gezegd:

*“Zoals dan de dolik verzameld en met vuur verbrand wordt, zo zal het zijn in de voleinding van deze eeuw. De Zoon des mensen zal **zijn engelen** uitzenden en zij zullen uit zijn koninkrijk verzamelen alle aanleidingen tot vallen en hen die de wetteloosheid doen, en zij zullen hen in de vuuroven werpen” (Mattheüs 13:40-42)*

De zeven horens en de zeven ogen van het Lam hebben gezien deze Bijbelse achtergrond betrekking op het vermogen van de opgestane Messias om aan het kwaad in de wereld een einde te maken, om “te verderven wie de aarde verderven” (Openbaring 11:18) en om het volk Israël aan de greep van de naties (en de greep van de Boze) te ontrukken.

Vers 7

“En het kwam en nam [het boek] uit de rechterhand van Hem die op de troon zat.

In de oorspronkelijke tekst van vers 7 ontbreekt het woord “boek” en ook het woord “hand”. Uit het voorafgaande en het vervolg blijkt dat het Lam de verzegelde rol uit Gods rechterhand mag aannemen. Door de rol te overhandigen bevestigt de Eeuwige dat het Lam de rechtmatige Losser is, waardig om het boek te openen en om zijn zegels te verbreken, dat wil zeggen: gemachtigd om het lotsdeel op te eisen.

Alle engelen prijzen het Lam (5:8-14)

“En toen het dat boek had genomen, vielen de vier levende wezens en de vierentwintig oudsten vóór het Lam neer; zij hadden elk een harp en gouden schalen vol reukwerken, welke zijn de gebeden van de heiligen”.

Uit het “nieuwe lied” dat de cherubs en de oudsten aanheffen (vers 9-10) blijkt dat het overhandigen van de rol uitbeeldt, dat het Lam de vrijgekochten zal gaan opeisen. De oudsten dragen “harpen”, muziekinstrumenten die door de tempelzangers (2 Kronieken 29:25), en “gouden wierookschalen” die door de priesters in Israëls eredienst werden gebruikt. Door hun lied te begeleiden op een harp laten de zangers zien dat het een vrolijke lofzang is (1 Kronieken 25:1,6; Psalm 71:22), een getuigenis van Gods liefde en trouw (Psalm 92:2-5). De “reukwerken” in de gouden schalen bestaan volgens de uitleg die Johannes van zijn visioen geeft niet uit wierook maar uit “de gebeden van de heiligen”. In alle eeuwen hebben gelovigen gevraagd of Gods rijk mag komen (Mattheüs 6:10) en of Zijn heilsbeloften in vervulling mogen gaan (Lukas 18:6-8). De “gouden schalen vol reukwerk” beelden uit dat God de gebeden van zulke “heiligen” heeft gehoord en die spoedig zal gaan verhoren.

Vers 9-10

“En zij zingen een nieuw lied en zeggen: ‘U bent waard het boek te nemen en zijn zegels te openen, want u bent geslacht en hebt voor God gekocht met uw bloed uit elk geslacht en taal en volk en natie, en hebt hen voor onze God gemaakt tot een koninkrijk en tot priesters; en zij zullen over de aarde regeren’.

Het loflied van de cherubs en de oudsten houdt verband met het overhandigen van de verzegelde boekrol. Het bevestigt dat het Lam als Losser bevoegd is om de rol te nemen en de zegels van dat boek te verbreken. De uitdrukking “een nieuw lied” wordt ook elders in de Openbaring gebruikt (14:3) en is ontleend aan de profetie van Jesaja (42:10) en aan de Psalmen. De psalmdichters hieven een “nieuw lied” aan om te bezingen dat de HEER de plannen van de volken uiteindelijk zal te niet doen. Hij zal wat de naties beramen verijdelen (Psalm 33:10). Hij zal “opstaan tot de strijd” en al Zijn vijanden verslaan (Jesaja 42:10). Het nieuwe lied verkondigt dat God in aantocht is als Rechter, die de volken rechtvaardig zal oordelen en de wereld zal berechten (Psalm 96). Hij zal Israël de overwinning geven, maar de volken bestraffen en hen laten boeten (Psalm 144, 149). Waar de psalmdichters en de profeten van hebben gezongen zal op de dag van de Heer in vervulling gaan. Johannes heeft het zien gebeuren.

De Messias zal het lotsdeel dat Hij heeft gekocht gaan opeisen, Zijn tegenstander die het nu nog in bezit heeft verdrijven en de vloek uit de schepping wegnemen. God zal Zijn grote kracht opnemen (Openbaring 11:17). Het lotsdeel bestaat uit *mensen*, en de wettige eigenaar van die mensen is God aangezien het Lam ze voor Hem heeft gekocht. Toen Israël uit Egypte werd geleid “bevrijdde de HERE dit volk en ging het liefdevol voor, sterk en machtig leidde Hij het naar zijn heilige woning” (Exodus 15:13). Maar inmiddels is Israël verstrooid onder “elk geslacht en elke taal en volk en natie”. Daarom is er een exodus uit alle volken noodzakelijk. Wie uit Israël waren verdreven zullen worden samengebracht van de vier uiteinden van de aarde (Jesaja 11:11-16). Niet alleen zullen alle verstrooide ballingen weer

bijeenkomen en één volk worden, maar dat volk zal ook aan haar bestemming gaan beantwoorden. Een bestemming die de HERE al in het jaar van de Exodus heeft aangekondigd (Exodus 19:6) en waaraan Hij ook na de ballingschap heeft vastgehouden (Jesaja 61:6, Romeinen 11:29, 1 Petrus 2:5,9). Het verloste Israël zal een koninkrijk van priesters zijn, tot zegen van de hele aarde die door hen zal worden bestuurd. Israël zal voorgoed van zonde worden bevrijd. Het volk zal nooit meer de neiging hebben om zich van God af te keren, of om onderlinge jaloezie en vijandschap te gaan koesteren. Aangezien het Lam zijn leven voor hen heeft gegeven en dat leven aan hen zal meedelen, wordt de verlossing van Israël een feit. Johannes heeft het in zijn visioenen zien gebeuren (Openbaring 20:4,6; 22:5).

Vers 11

“En ik zag, en ik hoorde een stem van vele engelen rond de troon en de levende wezens en de oudsten en hun getal was tienduizenden tienduizendtallen en duizenden duizendtallen”.

“Ik zag een stem” is een stijfbeeld die Johannes in zijn boek al eerder had gebruikt (Openbaring 1:12). Daar ging het om het zien van een persoon die hem had aangesproken. Hier gaat het om het zien van personen die zo dadelijk *zullen* gaan spreken. Buiten de kring van de levende wezens en de kring van de oudsten blijkt er nog een ontzaglijk veel wijdere kring van engelen te zijn die zich rondom de troon hebben opgesteld. Het zijn er vele honderden miljoenen! Blijkens de beschrijving die Johannes van hen geeft zijn ze in groepen van duizend en tienduizend ingedeeld. Ze vormen de hemelse legermacht, die de wil uitvoert van Hem die op de troon zit.

Vers 12 en 13

“en zij zeiden met luider stem: ‘Het Lam dat geslacht is, is waard te ontvangen de kracht en de rijkdom en wijsheid en sterkte en eer en heerlijkheid en lof’. En elk schepsel dat in de hemel en op de aarde en onder de aarde en op de zee is, en alles wat daarin is, hoorde ik zeggen: ‘Hem die op de troon zit, en het Lam, zij de lof en de eer en de heerlijkheid en de macht tot in alle eeuwigheid’”.

Met vers 13 is er iets bijzonders aan de hand. Volgens onze Bijbelvertalingen stemde elk schepsel in het heelal in met de lofzang van de hemelse legermacht. Maar op het moment dat Johannes zag zijn de doden (hen die “onder de aarde” en die “in de zee” zijn) nog niet opgestaan (vgl. Openbaring 20:4-6,11-15). De volken op aarde zijn zich nog aan het voorbereiden op een directe confrontatie met God en zijn Gezalfde. Talloze getuigen van de Bijbelse waarheid zullen nog door hen worden gedood (Openbaring 5:9-10, 11:13, 13:1-18, 19:11-21). Wat Johannes hoorde is dus een vooruitblik op het *eindresultaat* van het openen van de verzegelde boekrol (dat pas aan het eind van de eeuwen zal worden bereikt), óf er is iets mis met de gangbare vertalingen.

In de oudste vertaling van het Nieuwe Testament, de Syrische, luiden de verzen 12 en 13 als volgt:

“en zij zeiden met een luide stem: ‘Waardig is het Lam dat geslacht is om te ontvangen kracht en rijkdom en wijsheid en sterkte en eer en heerlijkheid en lof en elk schepsel dat in de hemel en op de aarde en onder de aarde en op de zee is, en alles wat daarin is’. En ik hoorde Hem die op de troon zit zeggen: ‘Het Lam zij de lof en de eer en de heerlijkheid en de macht in de eeuwen van de eeuwen’”.

Misschien staat deze oeroude vertaling dichter bij de oorspronkelijke tekst dan onze huidige vertalingen. Volgens de Syrische vertaling bewezen tijdens Johannes' visioen niet alle schepselen het Lam eer, maar de hemelse legermacht zong dat het Lam waardig is om elk schepsel in de hemel en op aarde als lotsdeel te ontvangen: zowel de levenden als de gestorvenen. De Syrische versie knoopt aan bij Psalm 8:7 en bij Hebreëen 2:5-9. Alle schepselen zullen het geslachte Lam, de uit de doden opgestane Messias, eens toebehoren. Voor Hem zal elke knie zich eens buigen (Filippenzen 2:9-11). Hij bezit alle macht in hemel en op aarde (Mattheüs 11:27, 28:19; Johannes 3:35, 13:3, 17:2; Efeze 1:22). Johannes' visioen is de vervulling van Hebreëen 1:6 (en Deuteronomium 32:43):

“En opnieuw, wanneer Hij de eerstgeborene inbrengt in de wereld (Gr. oikoumenee, d.w.z. de mensenwereld), zegt Hij: ‘En laten alle engelen van God Hem aanbidden’”

Aangezien God de verzegelde boekrol heeft overhandigd zal de Eerstgeborene, de uit de doden opgestane Messias, spoedig de mensenwereld worden binnengebracht en worden geopenbaard door zijn Vader. In Openbaring 5:12-13 “bewijzen alle engelen van God Hem dus eer”. De engelen kijken vooruit naar de situatie die door het openen van de rol zal ontstaan. Ze erkennen dat het Lam op alle schepselen recht heeft, aangezien Hij voor hen de prijs heeft betaald.

Het lied van de hemelwezens verspreidt zich vanuit de troon gezien in steeds wijdere cirkels, als rimpels in een vijver nadat er een steen in het water is gegooid. De afstand van het loflied tot de troon staat model voor een afstand in de tijd tijdens de vervulling.

De levende wezens en de oudsten bezingen het resultaat van de rolopening op *korte* termijn: bevrijding van het verstrooide Israël uit de ballingschap en de slavernij van de zonde, zodat het Joodse volk als een koninkrijk van priesters over de aarde kan gaan regeren (Openbaring 5:10). Dat begindoel van God zal worden bereikt zodra de Messias op aarde is teruggekomen (Openbaring 19:6-20:6). De engelen bezingen het resultaat van de rolopening op de *lange* termijn, een doel dat dankzij het bestuur van de Messias en zijn priesterkoningen aan het einde van de eeuwen zal ontstaan, op de nieuwe hemel en de nieuwe aarde (Openbaring 22:2-3). Alle schepselen zullen de Messias eens toebehoren en Hem vrijwillig gaan prijzen. De engelen zeggen het Lam immers alle “lof” toe (vers 12). En in de afsluitende zegenspreuk (die volgens de Syrische vertaling wordt uitgesproken door

de Vader) wordt het Lam óók de “lof” toegezegd (vers 13), de lof van ieder schepsel in het heelal. Dankzij het bestuur van de Messias zal God eens “alles zijn in allen” (1 Korinthe 15:28). De hele schepping zal worden vrijgemaakt van de slavernij van de vergankelijkheid om in de vrijheid van de heerlijkheid van de kinderen van God te mogen delen (Romeinen 8:20-21).

Vers 14

“En de vier levende wezens zeiden: ‘Amen’. En de oudsten vielen neer en aanbaden”.

De “levende wezens” die de schepping vertegenwoordigen, zeggen: “Zó zal het zijn! Alle schepselen zullen in de eeuwen der eeuwen God en zijn Messias gaan loven, Hem eer gaan bewijzen en alle heerlijkheid en macht aan Hem gaan toeschrijven”. Alsof ze dit willen uitbeelden vallen de vierentwintig oudsten voor God en het Lam neer. De vertaling van *proskuneoo* met “aanbaden” is misleidend omdat hetzelfde Griekse woord in de Bijbel wordt gebruikt voor het eerbewijs van onderdanen aan hun koning. De oudsten (die van God bestuursmacht hebben ontvangen) beelden met dit gebaar uit dat alle macht toekomt aan het Lam.

* * * * *

